

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами

Реформування системи вищої освіти в Україні пов'язане з духовним оновленням суспільства, що потребує активізації відповідних ціннісних основ, на фундаменті яких означені процеси будуть більш ефективними. Це, в першу чергу, стосується перебудови освітньо-мистецького середовища сучасної України, що зумовлено програмними змінами в організації компетентнісного навчання в системі вищої освіти та підвищення результативності у підготовці сучасного вчителя музичного мистецтва, здатного до відродження культурних традицій в поєднанні з ідеями творчої культурної модернізації української нації. Будучи невід'ємною частиною загальної професійно-педагогічної культури вчителя музики акмеологічна культура сприяє самореалізації та самовдосконаленню особистості протягом життя.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що дисертація є складовою плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музичного мистецтва». Тема дисертації затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 7 від 29. 11. 2017 р.).

Мета дослідження досягнута, а завдання вирішені у повному обсязі, що дає підстави для представлення роботи до публічного захисту.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних та практичних методів дослідження. Тему дослідження розглянуто всебічно та докладно. Логічна структура роботи визначається її метою, сформульованими науково-практичними завданнями. Основні наукові результати дослідження отримані дисертантом особисто і характеризуються

науковою новизною. До найбільш суттєвих наукових положень, висновків та рекомендацій, які відзначаються науковою і практичною цінністю, слід віднести такі: *вперше*:

- розкрито сутність і специфіку акмеологічної культури майбутніх учителів музики у контексті вокально-хорового навчання;

- розроблено компонентну структуру, окреслено критерії, показники та рівні сформованості акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв;

- розроблено педагогічні умови та модель формування акмеологічної культури студентів у контексті вокально-хорового навчання;

- розроблено послідовність етапів формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання.

Уточнено: визначення акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання;

- зміст системно-цілісного, духовно-особистісного, культурологічного, гедоністичного, поліхудожнього, компетентнісного та творчо-діяльнісного підходів у контексті формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів;

- сутність діалогічного спілкування студентів факультетів мистецтв на евристичних засадах.

Подальшого розвитку дістали: особливості вокально-хорового навчання в аспекті системи акмеологічних цінностей;

- напрями конструювання методичного забезпечення на основі комплексного поєднання різновидів мистецтв.

Слід відмітити, що отримані автором наукові результати мають достатній ступінь обґрунтованості, що підтверджується аналізом праць вітчизняних та зарубіжних учених щодо проблеми формування акмеологічної культури вчителів музичного мистецтва, апробацією результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Висновки та рекомендації є логічним завершенням проведеного дослідження.

3. Значущість результатів дослідження для науки і практики

Практичне значення одержаних результатів та висновків дисертаційного дослідження полягає у впровадженні в процес фахової підготовки та підтвердженні ефективності поетапної методики формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання згідно розроблених педагогічних умов та описової методичної моделі; у використанні результатів, висновків та інших матеріалів дисертаційної роботи для розроблення й оновлення навчальних програм з курсів «Акмеологія мистецької освіти», «Хорове диригування», «Постановка голосу», «Виробнича педагогічна практика з музики»,

«Методика викладання дисциплін кваліфікації» та ін.; у використанні результатів, висновків та інших матеріалів дисертаційної роботи для розроблення навчально-методичних посібників для студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

Впровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено у навчально-виховний процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 123 від 21.05. 2021 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (довідка № 731 від 02.03. 2021 р.), Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-20-1025 від 07.12. 2020 р.).

Упровадження основних результатів дослідження підтверджує їх прикладну значущість для формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання.

4. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертаційна робота Чжан Чун охоплює дослідження широкого кола питань, які знайшли відображення у відповідній структурі та змісті. Дисертація має традиційну структуру та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст роботи викладено на 236 сторінках.

У Вступі обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів (с. 19-26).

У першому розділі – «Теоретико-методологічні основи акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання», на основі взаємодії системно-цілісного, духовно-особистісного, культурологічного, гедоністичного, поліхудожнього, компетентнісного, творчо-діяльнісного підходів визначено сутність акмеологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, що полягає у комплексному дослідженні цілісності студента, який у процесі мистецького навчання у ЗВО набуває ступеню зрілості, коли його індивідуальні, особистісні та суб'єктно-діяльнісні характеристики визначаються у єдності й усіх взаємозв'язках. При цьому акмеологічна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва привносить проектування в його загальну професійно-педагогічну культуру не лише орієнтуючи на загальнолюдські цінності, пов'язані з утвердженням своєї ролі та значення в соціальному й професійно-педагогічному

середовищі, а й творче вдосконалення змісту, форм і методів мистецької освіти.

У другому розділі – «Методична модель формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання», виокремлено провідні принципи, дотримання яких уможливило успішне формування акмеологічної культури студентів, а саме: принцип інтегративного вивчення вокально-хорових дисциплін; принцип досягнення рівноваги інтелектуальної та емоційної складових у створенні художньо-музичного образу музичного твору; принцип активізації навчально-виконавського досвіду майбутніх учителів музики; принцип вільного вибору освітньо-акмеологічної траєкторії особистісного розвитку; принцип спонукання студентів факультетів мистецтв до творчого самовираження у практичній співацькій діяльності. У розділі автором визначена структура, критерії та показники формування акмеологічної культури майбутнього вчителя музики у співацькому навчанні, що охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивно-розвивальний, комунікативно-евристичний, творчо-проектувальний компоненти. Для успішного формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів автором розроблені педагогічні умови та методичну модель формування означеного феномена в процесі вокально-хорового навчання та визначена поетапність експериментальної методики.

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна робота з формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання», на основі діагностики сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, виявлено загальний стан досліджуваної проблеми на факультетах мистецтв та визначено рівні, яким надано кількісні й якісні характеристики. Упровадження методики формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв у процесі вокально-хорового навчання охопило проходження етапів, на кожному з яких була поставлена мета, визначався зміст, закладалися механізми формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання, виявлялися умови здійснення і підводився результат.

У цілому дисертацію можна вважати завершеною науковою працею, що відповідає визначеним вимогам й результати якої характеризуються науковою новизною та розв'язують конкретне наукове завдання – формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання. Загалом, робота відповідає визначеним вимогам.

5. Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Наукові положення та висновки дисертаційної роботи Чжан Чун достатньо повно відображені у 7 наукових працях, з них: 3 статті – у наукових фахових виданнях з педагогіки, 1 – у зарубіжному виданні, 3 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

У цілому позитивно оцінюючи результати представленої Чжан Чун дисертаційної роботи, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження і побажання, що носять дискусійний характер:

- у теоретичному розділі дисертації проведений аналіз акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів через призму системно-цілісного, духовно-особистісного, культурологічного, гедоністичного, поліхудожнього, комунікативного та творчо-діяльнісного підходів. Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити значення духовно-особистісного підходу в формуванні означеного феномена;

- у дисертаційному дослідженні розроблені основні принципові положення формування акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання. З цієї позиції бажано було б визначити, яку роль відіграє принцип вільного вибору освітньо-акмеологічної траєкторії особистісного розвитку студентів;

- важливою музично-педагогічною розробкою дисертанта є впровадження педагогічних умов, які забезпечують успішне формування акмеологічної культури студентів факультетів мистецтв. Вважаємо, що робота набула б більшої досконалості, якби більш широко було розкрито, як педагогічна умова щодо забезпечення практично-дієвих засобів вокально-хорового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва була впроваджена на формувальному етапі експериментальної роботи;

- у процесі проведення дослідно-експериментальної роботи з визначення рівнів сформованості акмеологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання була використана серія імітаційних творчих вправ. Виникає питання, як саме використання цих вправ впливало на схильність майбутніх учителів музичного мистецтва до асоціювання художніх образів вокально-хорових творів;

- вважаємо, що третій розділ дисертації дещо переобтяжений таблицями та рисунками, деякі з них можна було б перенести у додатки.

У цілому викладені зауваження не зменшують теоретичного та практичного значення результатів дослідної роботи, до того ж окремі з них можуть бути враховані у подальшій роботі дисертанта.

7. Загальні висновки

Вивчення тексту дисертації здобувача та опублікованих наукових праць дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота Чжан Чун «Методика формування акмеологічної культури майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання» є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), а її автор – Чжан Чун заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор
кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

— Алла РАСТРИГІНА

Підпис Алли РАСТРИГІНОЇ засвідчує

Проректор з наукової роботи

Сергій МИХИДА